

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 04 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta de Heij – Kaplińska

Protokolant: sekretarz sądowy Jadwiga Skrzyńska

po rozpoznaniu w dniu 04 lipca 2013 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w K.

przeciwko H. G.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje H. G. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego o nazwie: „Regulamin sklepu internetowego” o treści: „Zwrotowi nie podlega opłata udziału w kosztach wysyłki i obsługi o ile taka miała miejsce.”;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego H. G. na rzecz powoda(...) z siedzibą w K. 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

IV. zasądza od pozwanego H. G. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 300,00 (trzysta) złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony z mocy prawa;

V. przejmuje na rzecz Skarbu Państwa kwotę 300,00 (trzysta) złotych tytułem nieuciszzonej części opłaty sądowej od pozwu;

VI. zarządza publikację prawomocnego pkt I wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego H. G..

SSO Jolanta de Heij - Kaplińska

**XVII AmC 3851/12**

## UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 2 maja 2012 roku powód (...) z siedzibą w K. skierowanym przeciwko H. G. domagał się uznania za niedozwolone postanowień wzorca umowy o nazwie „Regulamin sklepu internetowego” o treści: (...) zwróci cenę zapłaconego produktu Klientowi na wskazany rachunek bankowy. Zwrotowi nie podlega opłata udziału w kosztach wysyłki i obsługi o ile taka miała miejsce.”.

W uzasadnieniu pozwu powód powołał się na naruszenie przez pozwanego właściciela sklepu internetowego art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumenckich oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt

niebezpieczny z dnia 2 marca 2000 r. (Dz.U. nr 22, poz. 271), albowiem w związku z odstąpieniem od umowy strony powinny zwrócić sobie to co świadczyły.

(pozew, k. 2).

Pozwany w odpowiedzi uznał powództwo i wniósł o nieobciążanie kosztami procesu.

(odpowiedź na pozew, k. 15).

### **Sąd Okręgowy ustalił co następuje:**

H. G. jest przedsiębiorcą prowadzącym sklep internetowy za pośrednictwem strony internetowej pod adresem (...) z miejscem wykonywania działalności w Ł., powiat (...), woj. (...)- (...).

(wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej, k. 11, bezsporne)

W ramach prowadzonej działalności H. G. posługuje się wzorcem umowy o nazwie „Regulamin sklepu internetowego”, który zawierał zakwestionowane postanowienie o następującej treści: (...) zwróci cenę zapłaconego produktu Klientowi na wskazany rachunek bankowy. Zwrotowi nie podlega opłata udziału w kosztach wysyłki i obsługi o ile taka miała miejsce”.

(bezsporne, dowód: wydruk wzorca umowy o nazwie: „Regulamin sklepu internetowego”, k. 5-6).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w toku postępowania sądowego.

Powyższy materiał dowodowy z uwagi na wzajemną spójność i logiczność na podstawie art. 230 k. p. c. uznano za wiarygodny.

### **Sąd Okręgowy w Warszawie zważył co następuje:**

Sąd jest co do zasady związany uznaniem powództwa przez pozwanego i nie stwierdza, aby uznanie powództwa było sprzeczne z prawem, zasadami współzycia społecznego lub zmierzało do obejścia prawa. Jednak zgodnie z art. 479<sup>41</sup> k.p.c. w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone sąd nie może wydać wyroku tylko na podstawie uznania powództwa. Pomimo uznania powództwa w całości sąd musi zbadać czy kwestionowane postanowienie jest niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c.

Celem postępowania jest tzw. abstrakcyjna kontrola wzorców umowy, dokonywana w oderwaniu od konkretnej umowy; w razie uwzględnienia powództwa Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, kierując się przepisami art. 384-385<sup>4</sup> k.c., orzeka, że konkretne, zaskarżone postanowienia wzorca umowy są niedozwolone i zakazuje ich stosowania (art. 479<sup>42</sup> § 1 k.p.c.).

Kontrola abstrakcyjna polega na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy (uchwała SN z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03, OSNC 2005 nr 2, poz. 25). Nie jest istotny z płaszczyzny dokonywanej kontroli sposób wykorzystywania wzorca, czyli jego praktyczne stosowanie. Z drugiej strony kontrola konkretnych postanowień zawartych we wzorcu następuje w kontekście całego wzorca i w odniesieniu do stosunków prawnych, które reguluje. Wskutek dokonanej oceny następuje wyeliminowanie konkretnej klauzuli z konkretnego wzorca; ocena nie może zaś prowadzić do wyeliminowania konkretnych klauzul z obrotu prawnego. Zapisy ujęte w innych wzorcach umownych mogą być bowiem stosowane zgodnie z dobrymi obyczajami i nie naruszają interesu konsumenta (np. towarzyszą im symetryczne zapisy na korzyść konsumenta lub wysokość kary umownej albo odstępnego nie jest w tym przypadku wygórowana) (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 22 sierpnia 2005 r., XVII Ama 21/05).

Istotą niniejszej sprawy jest analiza treści spornego postanowienia w kontekście całego wzorca umownego. Zapis (...) zwróci cenę zapłaconego produktu Klientowi na wskazany rachunek bankowy. Zwrotowi nie podlega opłata udziału w kosztach wysyłki i obsługi o ile taka miała miejsce” został zawarty w pkt 11 Regulaminu. Ocena spornego postanowienia musi uwzględniać pkt 5, pkt 9 i pkt 11 wzorca.

W przypadku umowy sprzedaży na odległość konsument ma większe możliwości dotarcia do informacji na temat ofert i złożenia zamówienia; inicjatywa zawarcia umowy leży po jego stronie. Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny stoi na straży praw konsumenta określając w art. 9. 1. katalog informacji, które powinien poznać konsument, mianowicie winien być poinformowany o: 1) imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) przedsiębiorcy oraz organie, który zarejestrował działalność gospodarczą przedsiębiorcy, a także numerze, pod którym przedsiębiorca został zarejestrowany, 2) istotnych właściwościach świadczenia i jego przedmiotu, 3) cenie lub wynagrodzeniu obejmujących wszystkie ich składniki, a w szczególności cła i podatki, 4) zasadach zapłaty ceny lub wynagrodzenia, 5) kosztach oraz terminie i sposobie dostawy, 6) prawie odstąpienia od umowy w terminie dziesięciu dni, ze wskazaniem wyjątków, o których mowa w art. 10 ust. 3, 7) kosztach wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość, jeżeli są one skalkulowane inaczej niż wedle normalnej taryfy, 8) terminie, w jakim oferta lub informacja o cenie albo wynagrodzeniu mają charakter wiążący, 9) minimalnym okresie, na jaki ma być zawarta umowa o świadczenia ciągle lub okresowe, 10) miejscu i sposobie składania reklamacji, 11) prawie wypowiedzenia umowy, o którym mowa w art. 8 ust. 3.

Ustawa ani w art. 9 ani w art. 7 nie określa kosztów zwrotu zakupionego towaru w razie odstąpienia od umowy. W razie odstąpienia od umowy, umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty. Słuszne wydaje się być stanowisko, iż skoro w takiej sytuacji strony są obowiązane zwrócić wszystko co świadczyły, to nie winne generować powstania nowych kosztów, które następnie podlegałyby zwrotowi. Pokrycie przez sprzedającego kosztów wysyłki klienta, rodziłoby prawo żądania ich zwrotu. Poniesione zostałyby bowiem bez podstawy prawnej, gdyż konsekwencją odstąpienia od umowy jest jej nieobowiązanie ze skutkiem *ex tunc*.

Problem kosztów w prawie polskim został zauważony w piśmiennictwie (por. K. Szczygielska, *Odstąpienie od umowy zawartej na odległość w prawie niemieckim i polskim*, KPP, 2003, nr 2, s. 409). „W prawie polskim kwestia kosztów zwrotu rzeczy nie została jednoznacznie uregulowana. A *contrario* do art. 12 ust. 4 zd. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny należy wywnioskować, że koszty te ponosi konsument. Artykuł 12 ust. 3 ustawy stanowi bowiem, iż przedsiębiorca ma prawo spełnić świadczenie zastępcze, odpowiadające tej samej jakości i przeznaczeniu oraz za tę samą cenę lub wynagrodzenie, jeżeli takie zastrzeżenie zawarto w umowie. Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy konsument ma prawo takiego świadczenia nie przyjąć i odstąpić od umowy w sposób przewidziany w art. 7 ustawy. Przepis stanowi, że w takim wypadku zwrot rzeczy następuje na koszt przedsiębiorcy. Z tego wynika, że w każdym innym przypadku odstąpienia od umowy i odesłania przedsiębiorcy zamówionej rzeczy koszty zwrotu ponosi konsument.”

Porównanie art. 7 i 12 ust. 4 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny uprawnia do wniosku, że ponoszącym koszty zwrotu jest ten, czyje zachowanie prowadzi do odstąpienia od umowy. W przypadku opisanym w art. 12 ust. 3 ustawy, rodzącym konsekwencje odstąpienia w ust. 4, działanie przedsiębiorcy – sprzedającego kreuje prawo konsumenta do odstąpienia od umowy i prawo zwrotu kosztów na rzecz sprzedającego. Sytuacja regulowana w art. 7 ustawy jest typowa i odpowiada istocie umowy na odległość. Dzięki wprowadzaniu nowych technologii konsument ma większe możliwości dotarcia do informacji na temat ofert w dowolnym miejscu i złożenia zamówienia; inicjatywa zawarcia umowy leży więc po stronie konsumenta. Konsument zapoznaje się z oferowanym produktem, nie jest zaskakiwany jego właściwościami a podejmowana decyzja nie cechuje się przypadkowością. Ustawa o ochronie niektórych praw

konsumenckich oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny przyznaje jednakże prawo odstąpienia od umowy, a realizacja tego prawa pozostawiona jest konsumentowi.

Dyspozycja art. 7 ustawy wskazuje, że w razie odstąpienia konsumenta od umowy konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. Termin „zobowiązania” musi pozostawać w zgodzie z rozumieniem nadanym mu w obowiązującym porządku prawnym. Przepis art. 353 k.c., określając pojęcie zobowiązania, wskazuje, że jest to stosunek prawny między podmiotem uprawnionym, wierzycielem a podmiotem zobowiązanym, dłużnikiem, natomiast treścią tego stosunku są uprawnienia wierzyciela i skorelowane z nimi obowiązki dłużnika. Uprawnienia wierzyciela sprowadzają się do możliwości żądania od dłużnika świadczenia, a obowiązki dłużnika polegają na spełnieniu tego świadczenia i tym samym zaspokojeniu interesu wierzyciela. Źródłem zobowiązań są zdarzenia cywilnoprawne. Odstępując od umowy konsument zwalnia się z zobowiązań wynikających z zawartej umowy na odległość, nie zwalnia się z konsekwencji swojego zachowania. Jak przyjmuje się w piśmiennictwie konsekwencją odstąpienia od umowy jest uchylene skuteczności zawartej umowy z mocą wsteczną (*ex tunc*). W konsekwencji strony nie tylko zwolnione są z obowiązku dalszych świadczeń wynikających z umowy, ale powinny zwrócić świadczenia już spełnione.

Poglądem dominującym w judykaturze jest, że jeżeli przedmiotem świadczenia były rzeczy ruchome, odstąpienie od umowy wywołuje także skutek rzeczowy i własność rzeczy ruchomej przechodzi z powrotem na zbywcę (por. wyrok SN z 26 listopada 1997 r., II CKN 458/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 84; uchwała SN (7) z 27 lutego 2003 r., III CZP 80/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 141). O tym, komu przysługuje prawo własności, decydują przepisy księgi drugiej kodeksu cywilnego. I na ich podstawie (art. 155 i 156 k.c.) odstąpienie od umowy stanowi *actus contrarius* wobec umowy, ma zatem tzw. podwójny skutek obligacyjny-rzeczowy. Skutek rzeczowy odstąpienia od umowy przejawia się w możliwości domagania się od drugiej strony nie tylko wydania rzeczy, lecz także wynagrodzenia z tytułu korzystania przez nią z rzeczy. To ostatnie roszczenie, zdaniem SN, wypływa z przepisów prawa rzeczowego, nie obligacyjnego, a konkretnie z przepisów art. 224 § 2, art. 225, 228 oraz 230 k.c. (zaś gdy chodzi o przedawnienie roszczenia o zapłatę wynagrodzenia - art. 229 k.c.). Do chwili wydania rzeczy strona ma zasadniczo obowiązek powstrzymania się od jej używania (por. uzasadnienie cytowanej uchwały SN z 27 lutego 2003 r., III CZP 80/02), a może narazić się także na żądanie odszkodowania w związku z pogorszeniem rzeczy na skutek korzystania z niej po złożeniu oświadczenia o odstąpieniu od umowy (por. wyrok SN z 3 lipca 1980 r., II CR 190/80, OSNC 1981, nr 1, poz. 18 oraz wyrok SN z 7 lutego 2006 r., IV CK 400/05, LEX nr 192044).

W kontekście powyższego należy uznać za nienaruszający praw konsumentów zapis (...) zwróci cenę zapłaconego produktu Klientowi na wskazany rachunek bankowy.”

Drugie zdanie postanowienia wzorca umowy jest powiązane z pkt 5 Regulaminu określającym koszty wysyłki i obsługi zamówienia. Umieszczenie tych kosztów w Regulaminie przy cenie towaru oznacza, że koszt wysyłki do konsumenta i koszt obsługi zamówienia poprzedzający przesyłkę ponosił konsument. Potwierdza to wprost zapis pkt 9 o poniesieniu kosztów wysyłki przez klienta. Świadczeniem konsumenta jest więc pokrycie kosztów wysyłki a poprzez odstąpienie od umowy strony mają obowiązek zwrócić wzajemne świadczenia, tu: koszt wysyłki towaru do konsumenta.

Uprawnienie pozwanego wynikało z ekwiwalentności świadczeń. Jeżeli umowa wzajemna przestała wiązać wskutek odstąpienia od niej przez jedną ze stron, przepis art. 7 ustawy nakładał na strony obowiązek zwrotu wzajemnych świadczeń.

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził, iż jedynie postanowienie „Zwrotowi nie podlega opłata udziału w kosztach wysyłki i obsługi o ile taka miała miejsce” stanowi klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. i zakazał jego wykorzystywania w obrocie z konsumentami - art. 479<sup>42</sup> k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach zapadło na podstawie art. 100 k.p.c. poprzez proporcjonalne ich rozdzielenie przy uznaniu 50% stopnia wygrania i przegrania sprawy. Pozwany został obciążony połową opłaty stałej od pozwu na podstawie art.

113 ust. 1 oraz art. 96 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005r., Nr 167, poz. 1398); połową wynagrodzenia adwokata w wysokości 180,00 zł stosownie do § 18 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) i przepisu art. 98 k.p.c. w związku z art. 98 § 3 k.p.c.

Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od zastosowania zasady odpowiedzialności za wynik (art. 98 k.p.c.) poprzez orzeczenie o kosztach na podstawie art. 101 k.p.c. albo art. 102 k.p.c. Po pierwsze uznanie powództwa nie wiąże Sądu, po drugie zmiana regulaminu traktowana jako zaspokojenie roszczenia nastąpiła w trakcie postępowania. W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest wyłączony przepis art. 479<sup>12</sup> k.p.c. (wezwanie do dobrowolnego spełnienia żądania), bowiem inna jest istota tego postępowania. Celem nadrzędnym jest ochrona konsumentów, co potwierdza sam ustawodawca zwalniając od kosztów sądowych stronę wnoszącą o uznanie postanowień umownych za niedozwolone (art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym uwzględniającego powództwo (pkt I) zarządzono zgodnie z art. 479<sup>44</sup> k.p.c. Koszt publikacji należy do kosztów procesu i obowiązek publikacji jest konsekwencją wydania wyroku uznającego dane postanowienie wzorca umowy za niedozwolone. Poniesienie kosztów publikacji przez stronę przegrywającą pozostaje poza przebiegiem procesu, w tym okoliczności które go wywołały. Stosowanie spornego zapisu regulaminu było faktem i rejestr klauzul niedozwolonych prowadzony przez Prezesa UOKiK ma stanowić źródło wiedzy dla innych przedsiębiorców.

SSO Jolanta de Heij - Kaplińska